

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

ІНІІ інститут педагогіки і психології

Кафедра психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИФЕРЕНЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 053 Психологія
(шифр і назва)

освітня-програма/програми Практична психологія першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти (назва)

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри психології

Протокол №1 від 27 серпня 2020 року

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	ДИФЕРЕНЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ
Викладач	Усик Д.Б. - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології
Профайл викладача (-ів)	https://psy.sspu.edu.ua/index.php/kafedra/sklad-kafedri/32-usik
Контактний тел.	+380661542554
E-mail:	ysukdmitriy@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=643
Консультації	Очна. Кафедра психології. Вівторок 11.00-12.20 Онлайн Zoom постійно діюча конференція Ідентифікатор 896 5737 0258 Код доступу hZu111

Анотація до дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення розбіжностей між чоловіками та жінками у здібностях, поведінці, професійній діяльності та сімейному житті. Дисципліна охоплює наступне коло питань: основні та концептуальні схеми і підходи до диференційної діагностики чоловіків і жінок; принципи діагностичної та терапевтичної роботи з урахуванням гендерних розбіжностей та вимоги до психолога, який її здійснює; вивчення статевих та гендерних відмінностей як комплексної проблеми, до якої належать біологічні, психологічні та соціальні аспекти; та застосування методів експериментального дослідження з метою виявлення відмінностей між чоловіками та жінками у розвитку пам'яті, уваги, мислення, інтелекту, емоційно-вольової сфери. Особливу увагу приділено основним відмінностям між чоловіками та жінками у здібностях, поведінці, професійній діяльності та сімейному житті. Специфікою курсу «Диференційна психологія» є те, що під час вивчення курсу статево-рольова диференціація розглядається як соціальний феномен.

Курс «Диференційна психологія» ґрунтується на знанні таких попередньо вивчених курсів, як: Загальна психологія, Педагогічна психологія. Психологія розвитку. Соціальна психологія. Історія психології. Психофізіологія. Експериментальна психологія. Диференційна психологія. Психодіагностика та ін.

Мета і завдання дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни Диференційна психологія є оволодіння студентами, майбутніми психологами основними положеннями і проблематикою сучасної диференційної психології; оволодіння знаннями статевих та гендерних відмінностей; оволодіння інструментарієм вивчення статево-рольових відмінностей чоловіків та жінок; формування уміння використовувати знання у професійній діяльності майбутніх психологів.

Основними завданнями вивчення дисципліни Диференційна психологія є розкриття теоретичних питань вивчення статевих та гендерних відмінностей як комплексної проблеми, до якої належать біологічні, психологічні та соціальні аспекти; висвітлення основних відмінностей між чоловіками та жінками у здібностях, поведінці, професійній діяльності та сімейному житті; ознайомлення студентів з основними гендерними дослідженнями з цієї проблематики;

Освітньою програмою визначені наступні **програми компетентності**:

Інтегральна компетентність: здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК2. Знання та розуміння предмету диференційної психології та розуміння професійної діяльності практичного психолога

ЗК4. Здатність вчитися новому і оволодівати сучасними знаннями з диференційної психології.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення на основі теоретичних даних і даних досліджень.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

Формат дисципліни.

Обсяг дисципліни

Вид занять	Загальна кількість годин
лекції	12
практичні заняття / семінарські / лабораторні/ індивідуальні	14
консультації	2
самостійна робота	62

Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс навчання	Семестр	Кількість кредитів/годин	Кількість змістовних модулів	Форма контролю	Нормативна / вибіркова
2020	1	1	3/90	3	екзамен	обов'язкова

Результати навчання

Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Після успішного вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:

РН 1. Знання основних напрямків та проблем сучасної диференційної психології та основ аналізу гендерних досліджень у сучасній психології;

РН 2. Самостійність та продуктивна критичність аналізу літературних та Інтернет-джерел з проблем сучасних досліджень у вивченні розвитку чоловіків та жінок та психологічного змісту професійної діяльності практичного психолога;

РН 3. Розуміння сучасних вимог до організації психологічних досліджень диференційної психології, особливостей використання конкретних психодіагностичних методик в дослідженнях особливостях розвитку чоловіків і жінок;

РН 4. Володіти уміннями визначати можливості просвітницької роботи у відповідності до профілактичних завдань, адекватно моделювати її мету, завдання та методу, проводити та об'єктивно оцінювати ефективність;

РН 5. Визначати можливості збереження психологічного здоров'я, формування здорової психологічної поведінки осіб різного віку;

РН 6. Уміння аналізувати та об'єктивно оцінювати професійний досвід як спеціалістів з диференційної психології України та світу, так і власний та формулювання на цій основі змістовного, чіткого та конкретного запиту щодо покращення власної практичної діяльності;

РН 7. Розуміння юридичних та етичних принципів професійної діяльності практичного психолога;

РН 8. Аналіз основних психологічних теорій та технологій організації процесу діагностики особистісних особливостей чоловіків і жінок, відбір та ефективне адаптування до вивчення гендерної проблематики різноманітних традиційних та інноваційних технологій та методів.

Тематичний план вивчення дисципліни.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових розділів:

Розділ 1. Причини та види статевої диференціації.

Тема 1.1 Вступ до диференційної психології.

Тема 1.2 Біологічні аспекти статевої диференціації.

Тема 1.3 Гендерні стереотипи та статевая диференціація.

Розділ 2. Психологічні особливості чоловіків і жінок.

Тема 2.1 Особистісні особливості чоловіків та жінок.

Тема 2.2 Особливості спілкування у чоловіків та жінок.

Тема 2.3 Особливості поведінки чоловіків та жінок.

Розділ 3. Вплив статі на сексуальність та сімейні відносини.

Тема 3.1 Стать та сексуальна поведінка.

Тема 3.2 Чоловіки і жінки в сім'ї.

Політика дисципліни

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення Кодексу академічної доброчесності [Кодекс академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка]. Окреслимо його основні складові.

Складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб.

Надавати для оцінювання лише результати власної роботи.

Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/ покращити результати інших студентів.

Не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Академічна доброчесність

У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти робота оцінюється на мінімальний бал

Система оцінювання та вимоги

Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
------------	---

A	Студент виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання Студент вільно висловлює думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях
B	Студент виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем
C	Студент вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу і застосовує його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу
D	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача
E	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки
FX	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного відтворення окремих фактів, здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень
F	Студент не володіє навчальним матеріалом

Розподіл балів які нараховуються студентам

Поточний контроль								Разом	Підсумковий (екз.)	Загальна сума	
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2			РОЗДІЛ 3		75	25	100	
T 1.1	T 1.2	T 1.3	T 2.1	T 2.2	T 2.3	T 3.1	T 3.2				
Поточний контроль											45
5	5	6	5	5	5	8	6				
Контроль самостійної роботи											30
3	3	4	4	4	4	4	4				

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основні:

1. Берн Ш. Гендерная психология.- Спб.; М; 2001.
2. Вейнингер О. Пол и характер. Мужчина и женщина в мире страстей и эротики.- М.,1991.
3. Голод С.И. Семья и брак: историко-социологический анализ.- Спб., 1998.
4. Ильин Е. П. Дифференциальная психофизиология. — СПб.: Питер, 2001. — 464 с.
5. Ильин Е. П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. — СПб.: Питер, 2003. — 544 с.
6. Ковалев С.В. Проблемы современной семьи.- М., 1989.
7. Коростылева Л.А. Психология самореализации личности: брачно-семейные отношения.- Спб., 2000.
8. Мацковский М.С. Современная семья и ее проблемы.- М., 1978.
9. Обозов Н.Н. Мужчина + женщина = ? – Спб., 1995
10. Палій А. А. Диференціальна психологія: Курс лекцій. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007.
11. Романовська Л.І., Подкоритова Л.О. Диференційна психологія: Навч. посібник. - Львів: «Новий світ - 2000». 2011. - 236 с.

Додаткові:

1. Гидденс Э. Трансформация интимности. Сексуальность, любовь и эротизм в современных обществах. – Спб.: Питер, 2004.
2. Говорун Т. В., Кікінежді О. М. Стать та сексуальність: психологічний ракурс. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 1999.
3. Имелинский К. Сексология и сексопатология. –М.: Медицина, 1986.
4. Келли Г. Основы современной сексологии. – С-Пб.: Питер, 2000.
5. Кон И. С. Введение в сексологию. – М.: Медицина, 1998.
6. Кон И. С. Сексология. – М.: Академия, 2004.
7. Либин А. В. Дифференциальная психология: на пересечении европейских, российских и американских традиций: учебное пособие / А. В. Либин. – 4-е изд., испр. и доп. – М.: Эксмо, 2006. – 544с.
8. Пасніченко А. Е. Диференціальна психологія у тестах: Практикум. /А.Е. Пасниченко //– Чернівці : Рута, 2005. – 84 с.
9. Хьелл Л. Зиглер Д. Теории личности. – 3-е изд. – СПб.: Питер, 2006. – 607с. (Глава 4, Албфред Адлер: индивидуальная теория личности. С.: 178-180.)
10. Штарке К., Фридрих В. Любовь и сексуальность до 30 лет. – М.: Высшая школа, 1991.